

zelf je tuin beplanten

Modeste
Herwig

van hele tuin tot vakken en borders

voorwoord

Van jongs af aan ben ik gek op planten. Planten combineren, de beste planten selecteren, nieuwe kleurencombinaties bedenken en al dat moois fotograferen; het gaat mij nooit vervelen. Je schildert als het ware met planten. Het plantenschilderij dat je hebt gemaakt, is echter nooit af en het beeld van de beplanting wisselt jaarlijks.

Vanaf de achttiende eeuw zijn er in mijn familie hoveniers en kwekers te vinden. Het is al ruim honderd jaar geleden dat mijn opa Arend Jan Herwig (1883-1972) zijn eerste tuinartikel schreef; hij was de eerste 'groenpublicist' van Nederland. Dit jaar is het zelfs precies honderd jaar geleden dat zijn eerste tuinboek uitkwam. Mijn vader Rob Herwig heeft vanaf 1966 meer dan zeventig tuinboeken geschreven en is de best verkochte groenauteur ter wereld. Hij had tussen 1972 en 2000 modeltuinen in Lunteren, waar ik zo'n acht jaar meewerkte en veel praktijkervaring heb opgedaan. Inmiddels heb ik zelf 45 tuinboeken op mijn naam staan. Als beplantingsspecialist maak ik beplantingsplannen voor particuliere tuinen, landgoederen en bij instellingen. Daarnaast geef ik met veel plezier al meer dan twintig jaar tuinworkshops over het ontwerpen van beplanting. Vanuit deze ervaring heb ik dit boek geschreven.

Over het ontwerpen van beplanting is nog veel meer te vertellen. Maar in dit boek heb ik het zo beknopt en praktisch mogelijk gehouden, zodat iedereen ermee aan de slag kan. Van idee naar plan en als laatste stap de uitvoering. Ik vertel je graag hoe ik het maken van een beplantingsplan aanpak en hoop je te inspireren met mijn foto's.

Er zijn nogal wat zaken waar je rekening mee kunt houden, en heel veel planten om uit te kiezen. Genoeg dus om je af te leiden. Het helpt om per stap te focussen, daarom heb ik in hoofdstuk drie een duidelijk stappenplan gemaakt. Ik kan je aanraden gewoon te beginnen met het uitvoeren van je tuinplannen, al doende leer je veel en gelukkig kun je altijd bijsturen.

Misschien word je wel zo enthousiast door het tuinieren dat je nog meer over planten en borders wilt weten. Dan raad ik het boek *Planten combineren* aan, dat ik samen met Jeanne van Rijs heb gemaakt, en mijn digitale cursus *Tuincursus Beplanting*. Veel tuinplezier gewenst!

Modeste Herwig
Soest, maart 2021

1

genieten van planten

Van idee naar beplantingsplan

- We kijken in hoofdstuk één naar de tuinstijl en de functie van de beplanting.
- In hoofdstuk twee vind je veel inspiratie voor je eigen tuin. Hier zie je tien verschillende tuinen en acht borders, compleet met plantenlijst.
- In hoofdstuk drie leer je zelf stap voor stap een beplantingsplan maken.
- De mooiste planten voor je beplantingsplan stel ik in hoofdstuk vier aan je voor.
- Ten slotte gaat het in hoofdstuk vijf over de aanleg en het onderhoud van je beplanting.

mei

seizoenen- border

Mijn border is 2,5 m diep en 15 m lang. De beplanting heb ik inmiddels bijna twintig jaar geleden aangelegd, en ook vaak veranderd. De naam 'seizoenenborder' vind ik passend omdat mijn border meerdere seizoenen bloeit. Van april tot in november bloeien er steeds weer andere planten.

april en mei

Begin april beginnen de eerste tulpen te bloeien, ik heb ze in een mix tussen de vaste planten geplant (zie blz. 96-97). In mei groeit de border snel vol, er is kleur van akeleien, *Geranium sylvaticum* 'Mayflower', wolfsmelk, koekoeksbloem, prairielelies en sieruien.

juni

In juni bloeien salie (*Salvia nemorosa* 'Caradonna'), ooievaarsbek (*Geranium* 'Patricia'), ruit (*Thalictrum polygamum*), klokjesbloemen (*Campanula lactiflora* 'Prichard's Variety'), *Geranium* 'Brookside' en *Stachys monieri* 'Hummelo'.

juli en augustus

Begin juli verschijnt voor ongeveer drie weken het knalrood van *Crocsmia* 'Lucifer'. De felle bloemkleur contrasteert opvallend met *Phlox* 'Le Moinsnil'. In het midden begint *Persicaria amplexicaulis* 'Speciosa' te bloeien, op de achtergrond lichtroze *Phlox* 'Utopia'.

september en oktober

De *Phlox* is aan haar tweede bloei begonnen, de *Persicaria* weet van geen ophouden. Achteraan de paarse *Vernonia*. Het blad van *Crocsmia* en de wolfsmelk krijgt herfstkleuren en de siergrassen geven nog veel effect.

november

De eerste vorst legt een laagje rijp over de planten, vanaf nu spelen wintersilhouetten de hoofdrol in de seizoenenborder.

mei

juni

juli

september

november

2

inspiratie

Groene inspiratie
voor je eigen tuin
met tien tuinen en
acht borders.

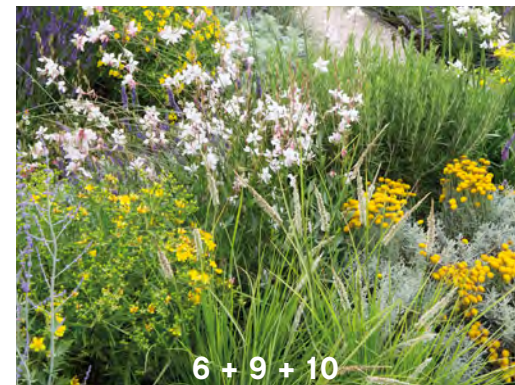

patiotuin

plantenlijst

- Afrikaanse lelie, *Agapanthus* 'Midnight Star'
- Vlinderstruik, *Buddleja davidii* 'Purple Emperor'
- Klokjesbloem, *Campanula garganica* 'Dickson's Gold'
- Muurbloem, *Erysimum* 'Bowles Mauve'
- Vijg, *Ficus carica* 'Brown Turkey'
- Ooievaarsbek, *Geranium* 'Rozanne'
- Lavendel, *Lavandula angustifolia* 'Hidcote'
- Roos, *Rosa* 'Glamis Castle'
- Salie, *Salvia nemorosa* 'Caradonna'
- Sering, *Syringa patula* 'Miss Kim'
- Toscaanse jasmijn, *Trachelospermum jasminoides*
- Blauwereggen, *Wisteria sinensis* 'Prolific'

mediterrane border

De paden van zandkleurig split slingeren zich tussen de borders door, hier is volop ruimte voor planten. Mediterrane soorten zoals geurige lavendel en heiligenbloem vullen de vakken, siergrassen zorgen voor een natuurlijke toets. Alle planten groeien graag in zanderige grond op een plekje in de volle zon. Ze zijn allemaal goed bestand tegen droge perioden.

plantenlijst

1. Rozemarijn,
Rosmarinus officinalis
2. Lavendel, *Lavandula angustifolia*
'Hidcote'
3. Meisjesogen,
Coreopsis verticillata
'Moonbeam'
4. Russische salie,
Perovskia atriplicifolia
'Blue Spire'
5. Alsem, *Artemisia* 'Powis Castle'
6. Blauwgras, *Sesleria autumnalis*
7. Zwenkgras, *Festuca glauca*
'Elijah Blue'
8. Blauwe distel,
Eryngium bourgatii
9. Lindheimers prachtkaars,
Gaura lindheimeri
'Whirling Butterflies'
10. Heiligenbloem,
Santolina chamaecyparissus

3

een beplantings- plan maken

Stap voor stap beplanting ontwerpen

Heb je genoeg inspiratie opgedaan in hoofdstuk twee, dan kun je aan de slag met het beplantingsplan voor je tuin. Er zijn nogal wat zaken om rekening mee te houden; je houdt overzicht door het beplantingsplan stap voor stap aan te pakken. We kijken in dit hoofdstuk eerst naar de gewenste sfeer en de omstandigheden in je tuin; zo kun je de planten kiezen die hierbij passen. Als laatste stap ga je de gekozen planten combineren en teken je alles in op de plattegrond.

sfeer bepalen

Voor je met het beplantingsplan begint, is het handig om een moodboard te maken met beelden van je droomtuin. Daarbij hoort ook een wensenlijst. Dit geeft je veel houvast bij het verder uitwerken van je tuinplannen.

Een moodboard maken

Bedenk wat jij en mogelijke andere gezinsleden willen beleven aan de beplanting. Je kunt daarbij zelf een sfeer bedenken, of bijvoorbeeld kiezen voor een landelijke boerderijsfeer, de stijl van een romantische Engelse cottage-tuin, een natuurlijke sfeer met inheemse planten, modern en onderhoudsvriendelijk met grote groepen van één soort, een mediterrane uitstraling of een jungle sfeer met bamboe en bladplanten. Omdat er voor een beplantingsplan heel veel mogelijkheden zijn, is het belangrijk om keuzes te maken. Een moodboard op papier of digitaal op Pinterest, met beelden die je aanspreken, helpt je om de sfeer duidelijk te bepalen en hierbij de geschikte planten te kiezen.

Wensenlijst voor de beplanting

Een wensenlijst vult je moodboard aan, zo zet je alles nog even overzichtelijk op een rijtje. Bij deze lijst gaat het om de beplanting. Wensen zoals terras, pergola en vijver horen bij de wensenlijst voor de hele tuin, het tuinontwerp dus.

Wat kan er op je wensenlijst staan:

- verwoording van de sfeer die je wilt bereiken, zoals die op je moodboard is weergegeven
- favoriete bomen, struiken, hagen en klimplanten
- keuze voor een groene erfafscheiding, misschien ook inkijk tegengaan
- hoeveel ruimte je voor bodembedekkers wilt gebruiken
- favoriete planten voor de borders
- de kleuren die je mooi vindt
- extra's, zoals planten die aantrekkelijk zijn voor insecten en vogels, eetbare planten, geurende bloemen, droogtebestendige planten, herfstkleuren
- planten die al aanwezig zijn en die je wilt behouden

Moodboard voor een tuin met een natuurlijke sfeer: speelse organische vormen, een moestuinhoekje, een weelderige beplanting met siergrassen, bloemen in roze en wit met als extra planten die aantrekkelijk zijn voor bijen, hommels en vlinders.

Het stappenplan

In stappen een beplantingsplan maken

- Stap 1.** Stijl en sfeer bepalen voor de beplanting: blz. 14-15 en hoofdstuk 2. Kijk voor de seizoensbeplanting alvast op blz. 102-105: wordt het een klassieke border of een mixborder.
- Stap 2.** Plattegrond op schaal tekenen: blz. 82-83
- Stap 3.** Plantenlijst opstellen: blz. 84-85
- Stap 4.** Standplaats bepalen: blz. 86-87
- Stap 5.** Planten kiezen en op je lijst zetten: hoofdstuk 4 en blz. 88-99
- Stap 6.** Planten combineren en intekenen: blz. 100-107

4

planten beschrijvingen

In deze plantencyclopedie vind je een kleine 200 planten. Het is een selectie van soorten die op de juiste plek goed groeien in borders en perken. De planten zijn gerangschikt op seizoen en op kleur. Als extra de mooiste siergrassen, bladplanten, klimplanten, hagen, grote struiken en kleine bomen. Het rijtje met symbolen geeft veel extra informatie bij elke plant.

Uitleg symbolen

Lichtbehoefte

- = volle zon (5-7 uur zon per dag in de zomer)
- ◐ = halfschaduw (3 tot 5 uur zon per dag in de zomer)
- = schaduw (minder dan 3 uur zon per dag, of langere tijd gefilterd licht)

H = hoogte, gegeven in centimeters (cm) of meters (m)

B = bloeiperiode, aangeduid in cijfers (b.v.: 5 = mei, 6 = juni)

Type plant

- ⦿ = eenjarige plant
- ◐ = tweejarige plant
- ⊙ = vaste plant
- ⊖ = bolgewas
- ⊕ = knolgewas
- ⊗ = struik
- ⊘ = boom

Grond

- ① humusrijk, voedzaam en niet te droog
- ② goed doorlatend, vrij arm en aan de droge kant, plant is droogtebestendig
- ③ normale tuingrond, stelt weinig eisen

Aantal

Gemiddeld aantal per vierkante meter

- ⊗ aantrekkelijk voor bijen, vlinders en andere insecten

1. *Pachyphragma macrophyllum*

●●H 25-50 cm B 3-5 ☉① 7 per m² ☹

Een vroege bloeier die wel wat weg heeft van de pinksterbloem. De kleine witte bloemen zitten in trosjes die goed boven het blad uitsteken. Groeit ook op moeilijke plekken, zoals onder bladverliezende struiken. Mooi met sneeuwklorkjes, wolfsmelk en kerstrozen. Kan zich uitzaaien. Bodembedekker. Wintergroen.

2. *Leucojum aestivum* 'Gravetye Giant', zomerklokje

○●H 40-60 cm B 4-5 ☉① 15 per m²

Lang, smal blad en witte bloemen die op sneeuwklorkjes lijken. De bloemen hangen in trosjes bovenaan lange stengels, ze hebben groene punten aan de bloemblaadjes. Voor vrij vochtige grond. De bolletjes in oktober planten, mooi samen met narcissen en tulpen.

3. *Anemone nemorosa*, bosanemoon

●●H 10-15 cm B 3-5 ☉① 11 per m² ☹

Een kleine bosplant met in het vroege voorjaar witte bloemen. Mooi ingesneden blad. In de zomer verdwijnt de plant onder de grond. Mooi samen met sneeuwklorkjes, winteraconiet, sleutelbloemen en kerstrozen. Kan op de juiste plek verwilderen, bijvoorbeeld onder een beukenhaag of bladverliezend struikje.

4. *Narcissus* (Tazetta-groep) 'Geranium', narcis

○●H 25-50 cm B 4-5 ☉③ 7-10 per m²

De bloemen van deze geurende narcis zijn vrij groot en zitten in trosjes. De zuiverwitte bloemblaadjes overlappen elkaar, in het midden een kort oranje kroontje. Andere sterke narcissen zijn 'Thalia' (wit), 'Topolino' (wit met zachtgeel, laag) en 'February Gold' (geel).

5. *Primula elatior*, slanke sleutelbloem

○●H 15-25 cm B 4-5 ☉① 9 per m² ☹

Het blad staat in rozetten, zachtgele bloemen in een tros bovenaan de stengels. Op de foto de inheemse soort, er zijn ook tuinvormen in bonte kleuren. Voor niet te droge grond. Mooi met bosanemoontjes, longkruid, narcissen en kievitsbloemen. *Primula vulgaris* is ook een mooie voorjaarsbloeiende sleutelbloem.

6. *Euphorbia amygdaloides* 'Redbud', wolfsmelk

○●●H 25-50 cm B 4-5 ☉③ 7 per m² ☹

Jonge scheuten en de bloemknoppen zijn in het voorjaar rood getint, de groengele bloemen steken daar mooi tegen af. Het donkergroene blad staat in rozetten. Mooi met *Brunnera*, *Geranium macrorrhizum*, *Liriope* en tussen tulpen. Zeer sterk, verdraagt droogte. Kan zich uitzaaien. Wintergroen.

7. *Helleborus* 'Anna's Red', kerstroos

●●H 25-50 cm B 2-4 ☉① 3-5 per m²

De afgebeelde kerstroos heeft vrij grote rode bloemen en stevig, iets geaderd blad. Er zijn veel tuinvormen van de kerstroos in wit, roze, rood en heel donker paars. Mooi met sneeuwklorkjes, narcissen en longkruid. Voor humusrijke grond met wat kalk. In het vroege voorjaar oud blad afknippen. Wintergroen.

8. *Pulmonaria saccharata* 'Dora Bielefeld', longkruid

●●H 15-25 cm B 3-4 ☉① 7-9 per m² ☹

Het zacht behaarde blad heeft opvallende witte stippen, de roze bloemen zitten in bundeltjes bij elkaar en verbloeien lichtroze. Er is ook longkruid met witte of blauwe bloemen. Eventueel lelijk blad na de bloei helemaal wegnippen. Mooi met kerstrozen, krokussen en *Pachyphragma*. Bodembedekker.

9. *Cardamine quinquefolia*, pinksterbloem

○●H 10-15 cm B 4-5 ☉③ 11 per m² ☹

Een charmante voorjaarsbloeier met fijn ingesneden blad en licht paarse bloemen, vaak al vanaf eind maart. Groeit ook onder bladverliezende struiken. Mooi met sneeuwroem, gebroken hartje en narcissen. Voor niet te droge grond. Breidt zich uit met worteluitlopers en kan zo een mooi tapijtje vormen. Bodembedekker.

10. *Phlox subulata* 'Moerheimii', kruipende vlambloem

○H 10-15 cm B 5-6 ☉② 7 per m²

Deze kleine kruipende plant is in het voorjaar overladen met kleine bloemen. Het kleine blad is naaldvormig. Er zijn ook witte, paarse en blauwe tuinvormen. Mooi om vooraan in de border te zetten of om over een muurtje te laten hangen. Bodembedekker. Wintergroen.

11. *Tulipa*, tulp

○H 25-50 cm B 4-5 ☉① 8-10 per m²

Op de foto een mix van tulpen, gecombineerd met anemonen en narcissen. Er zijn zeer veel tulpen, let bij de keuze op de bloeitijd en de hoogte. Plant de bollen in oktober-november 20 cm diep. Meestal valt de bloei in het tweede jaar tegen, plant daarom jaarlijks nieuwe bollen.

12. *Pulsatilla vulgaris* 'Papageno', wildemanskruid

○●H 15-25 cm B 3-4 ☉② 9 per m² ☹

Zijdezacht behaard blad en in verhouding grote bloemen, het hart vol gele meeldraden. Ook in wit, rood en paars, bij de gewone soort zijn de bloemblaadjes niet ingesneden. Na de bloei zilverige zaadpluizen. Mooi om tussen longkruid, bosanemoontjes of ijzerhard te planten. Groeit ook in droge grond.

13. *Chionodoxa luciliae*, sneeuwroem

○●H 5-10 cm B 3-4 ☉③ 30-40 per m²

Een klein bolgewas dat vroeg bloeit met stervormige violetblauwe bloemen. Na de bloei verdwijnt het smalle blad al snel. Groeit ook op lastiger plekken, zoals onder een beukenhaag. Zaaft zich uit, elk voorjaar zijn er meer bloemen. Mooi samen met bosanemoon, blauwe druifjes en helmblom.

14. *Hyacinthus orientalis* 'Blue Festival', hyacint

○●H 15-25 cm B 4-5 ☉③ 15 per m²

Rondom de dikke stengel zitten heerlijk geurende bloemen, uit elke bol komen meerdere stengels. Vooral de tuinvormen met een losse tros zijn mooi voor de border, zoals de Festival-serie. Deze komen elk jaar terug. Ook in het wit en roze. Mooi met blauwe anemoon, narcissen en tulpen.

lente- bodes

5

beplanting
aanleggen en
onderhouden

beplanting
onderhouden

beplanting verzorgen

Onkruid

Planten die je niet in je tuin wilt, noemen we onkruid. Vaak breiden deze soorten zich sterk uit en hebben je tuinplanten daar last van. Verwijder het onkruid grondig in het voorjaar en laat de planten geen zaad vormen. Zodra de border vanaf mei dichtgroeit, is er minder ruimte voor nieuw onkruid. Een mulchlaag en bodembedekkers beperken onkruidgroei.

Zaaien en voortrekken

Borders krijgen extra kleur van een- en tweejarige planten en zomerbollen/-knollen. Vanaf maart kun je binnen al zaaien in bakjes. Zomerknollen zoals dahlia's plant ik begin april in potten met verse potgrond, op een warme plek gaan ze al uitlopen. Door ze zo voor te trekken, zullen ze eerder gaan bloeien. Na afharden (wennen aan de buitentemperatuur) kunnen zaailingen en voorgetrokken planten uitgeplant worden in de volle grond.

zaad van
wilgenroosje

Phlox

Water geven

In droge perioden kan het nodig zijn om planten water te geven door te sproeien of te gieten. Geef liever af en toe veel water dan vaak weinig. Door een kuiltje te graven zie je hoe diep het water in de grond is doorgedrongen. Komt het wel bij de wortels? Is alleen de toplaag nat, dan maakt de plant vooral daar wortels. Je wilt juist dat de wortels diep de grond in groeien, zodat de plant beter tegen droogte bestand is. Dat je niet mag sproeien als de zon schijnt, is een fabeltje. Op een zonnig en warm tijdstip zal er wel meer water verdampen. De beste tijd om water te geven is 's morgens vroeg. Een vast sproeisysteem scheelt enorm veel tijd. Met een sproeicomputer of via een app werkt alles automatisch.

Knippen en steunen

Knip je uitgebloeide stengels na de bloei terug tot vlak boven jonge zijstengeltjes dan stimuleer je een tweede bloei, bijvoorbeeld bij kattenkruid en *Phlox*. Je kunt bij hoge, zomerbloeiende vaste planten ook voor de bloei al knippen, ze zullen dan steviger groeien. Knip de stengels eind mei voor een derde tot de helft terug (Chelsea chop). De plant groeit compacter, de bloei valt later en er verschijnen meer, maar wel kleinere bloemen. Je kunt alle stengels in een plantengroep terugknippen, maar ook slechts de helft of een derde voor spreiding van de bloei.

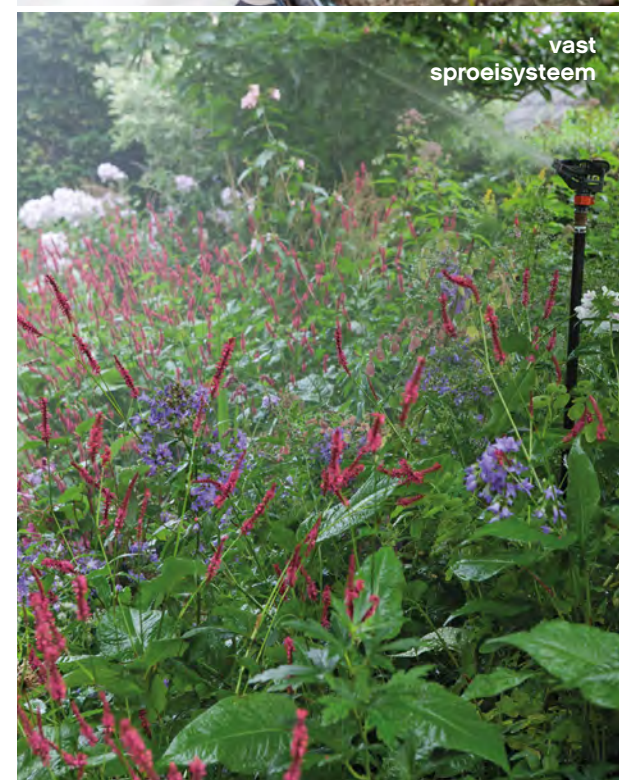
Een mooie manier om borderplanten te steunen is met rijshout. Dit is snoeihout dat je rond een plant in de grond steekt. Bind de dunste takjes boven de plant aan elkaar. De plant groeit door de takjes heen en heeft er in de zomer een onzichtbare steun aan.

dahlia
voortrekken

zaaien
in bakjes

vast
sproeisysteem

zelf je tuin beplanten

Borderplanten, struiken en bomen brengen een tuin tot leven. Met de beste tuinplanten en de mooiste combinaties beleef je de seizoenen optimaal en geniet je het hele jaar door van een prachtig beplante tuin. Zo kun je met dit boek zelf aan de slag om een beplantingsplan voor je eigen tuin te maken: voor een compleet nieuwe tuin, of om je tuin helemaal op te frissen.

- In het eerste hoofdstuk kijken we naar de stijl en de functie van de beplanting in je tuin.
- In hoofdstuk twee kun je meegenieten van tien fraai beplante kleine tot middelgrote tuinen van bekende Nederlandse tuinontwerpers. Daarnaast zie je nog acht inspirerende borders.
- In hoofdstuk drie leer je hoe je stap-voor-stap een beplantingsplan maakt. Ook vind je hier een duidelijke uitleg over de opbouw van de beplanting.
- In hoofdstuk vier is een selectie opgenomen van mooie en sterke tuinplanten om uit te kiezen. Ze zijn gesorteerd op bloeitijd en kleur. Hier vind je bomen, struiken en haagplanten, maar vooral veel soorten voor rijk gevulde bloemenborders.
- Tenslotte lees je in het laatste hoofdstuk alles over het inplanten en het onderhouden van de plantvakken en borders in je tuin.

Modeste Herwig is groenauteur, tuinfotograaf en beplantingsdeskundige. Zij geeft al meer dan 20 jaar workshops over het maken van beplantingsplannen. Vanuit deze ervaring heeft zij dit praktische en inspirerende boek gemaakt, vol tips en advies voor elke tuinliefhebber.

ISBN 978 94 6250 264 2

www.fortegroen.nl